

uškození na těle osoby zanechané nebo opuštěné, jest tu zločin, který jest potrestati káznicí od 1 do 10 let. Nastala-li smrt, nastupuje káznice od 1—15 let nebo vězení od 8 měsíců do 5 let (§ 225 osnovy).

Odporování jednáním právním.

Zákon poskytuje věřitelům k jich ochraně proti změnám ve jmění dlužníkově, kteréž by jim na újmu býti mohly, právo za jistých, podmínek žádati, aby právní jednání dlužníkem na úkor jich předsevzatá vůči nim (věřitelům) prohlášena byla bezúčinnými. Jednotlivá ustanovení tohoto směru obsahoval již ob. obč. zák. v §§ 665 a 953, rovněž pak čl. 259 obch. zák. Nyní platné odpůřčí právo v Rakousku zakládá se na zák. ze dne 16. března 1884 č. 36 ř. z.

Zákon tento obsahuje zvláštní předpisy pro případ provedení nároku odpůřčího v konkursu a mimo konkurs.

A. V případě konkursu platí pravidla následující:

I. V odpor vzíti lze

1. Všechny právní činy v posledních 10 letech před vyhlášením konkursu dlužníkem předsevzaté v úmyslu druhé straně známém, aby věřitele poškodil (§ 2 odp. z.). Při tom jest sporno, zdali tento úmysl čeliti musí proti všem či toliko proti určitým věřitelům;

2. následující právní činy v posledním roce před zahájením konkursu předsevzaté:

a) Všechny bezplatné dispozice dlužníkovy majetkem (tedy zejména též dary na odměnu a dary vzájemné, darování na případ smrti, splnění dluhu promlčeného nebo pro nešetření formy neplatného; zřízení zástavy na cizí dluh; nikoli však splnění závazku toliko nežalovatelného), pokud dle zákona není k tomu povinen (alimentace, poskytnutí výbavy dětem dle §§ 1220 a 1231 o. o. z.) a pokud se nejedná toliko o obvyklé dary příležitostné ceny poměrně nepatrné. Tomuto právu odpůřčímu podléhají též smlouvy dlužníkovy částečně bezplatné, pokud se jeví býti smlouvou bezplatnou. Odpůřčí důvod § 30, II. 1 odp. z. nemá místa, jestliže dlužník ve stavu předluženém některému ze svých věřitelů jistotu poskytne; takovéto zřízení jistoty může dle §§ 5 a 6 odp. z. býti bráno v odpor toliko v konkursu, jelikož ustanovení §§ 5 a 6 by byla pak naprosto zbytečná, když by již vyplývala z předchozího předpisu § 3 č. 4, kdežto §§ 5. a 6. obsahují zásadu zvláštní, jež mimo konkurs platnosti nemá (roz. ze dne 12. dubna 1893 č. 4071, Jur. Bl., č. 27 z, z. 1893).

b) Jisté právní činy ve prospěch druhého manžela a sice dobrovolné zjištění nebo vydání věna, obvěnění a vdovského podílu se strany mužovy manželce, a naopak zjištění nebo splnění pohledávky manželovy ze slibu věna se strany manželčiny, pokud dotyčný závazek nebyl převzat při uzavření sňatku nebo přijetí věna nebo pokud závazek tento v případě ukončení manželského společenství ze zákona neplyne (§ 3, č. 2 a 3 odp. z.).

c) Úplatné smlouvy dlužníka s manželem — před anebo po sňatku — nebo s »blízkými příbuznými«, t. j. osobami, které s dlužníkem nebo jeho manželem v linii přímé nebo do druhého stupně v linii pobočné jsou spřízněny nebo sešvakřeny, pokud smlouvou touto věřitelé dlužníkovi by byli poškozeni a pokud druhá strana neprokáže, že v době uzavření smlouvy o úmyslu dlužníkově, věřitele zkrátiti, nevěděla (§ 3, č. 4, praesumpce malae fidei manžela a »blízkých příbuzných«). Po rozumu odpůřčího zákona náleží zřízení věna dlužníkem k dispozicím bezplatným a lze mu vůbec

odporovati, leč že by týž dle zákona k tomu byl zavázán; není-li tomu tak, lze tudíž v odpor bráti zřízení a zjištění věna, jež v roce před zahájením konkursu dlužník ve stavu předlužení předsevzal (roz. ze dne 16. února 1893 č. 1699, Jur. Bl. č. 14 z r. 1893).

3. Všechny smlouvy kupní, směnné a dodavací, jež dlužník v posledních 6 měsících před vyhlášením konkursu uzavřel s osobami mimo osoby uvedené v § 3, č. 4. odp. z., pokud druhá strana patrně seznati musela, že smlouvou tou věřitelé mají býti zkráceni (§ 4 odp. z.).

4. Právní činy v §§ 5, 6 a 9 odp. zák. uvedené, byly-li předsevzaty ve stavu konkursu materiálního (t. j. sice před formálním prohlášením konkursu, avšak po zastavení platů dlužníkem, jehož firma v obchodním rejstříku jest zanesena, nebo po podání žádosti za vyhlášení konkursu). V případě § 5 stačí, nastane-li kritická okolnost (zastavení platu, podání žádosti za vyhlášení konkursu) ve 14 dnech po předsevzetí dotyčného právního jednání, kdežto v případech §§ 6 a 9 v okamžiku uzavření smlouvy okolnost zmíněná tu musí již býti. §§ 5 a 6 směřují toliko proti věřitelům kridatářovým, § 9 však týká se též osob třetích. Jestliže dlužník zaplatil směnku, nelze na základě § 6 proti příjemci zakročovati, byl-li tento pod ztrátou směnečného nároku proti jiným směnečně zavázaným povinen zaplacení přijmouti (§ 8; ku př. tedy, platí-li akceptant vydané nebo vydatel vlastní směnky indossatáři, jinak však, platí-li akceptant vydateli směnky, jež zní na vlastní řád vydatelův). Naproti tomu ručí dle § 22 poslední regresní dlužník směneční resp. ten, na jehož účet onen směnku dále dal, v takovém případě za zaplacenou sumu směnečnou, bylo-li mu již v té době známo, že dlužník ve stavu materiálního konkursu se nalezá.

Odporovati lze netoliko pozitivním právním činům, nýbrž i opomenutím dlužníkovým, těmto však jen potud, pokud vykazují známky §§ 2 a 3 ad. 1. odp. zák.; tato opomenutí jsou v § 13 odp. z. taxativně vypočtena. Nelze však odporovati pouhému odmítnutí nabytí, pokud totiž dlužník nic dalšího nečiní, než že příležitosti něčeho nabytí neužije.

Odpor možno vznést netoliko proti právním činům, jež dlužník sám předsevzal, nýbrž i proti těm, jež předsevzali jeho dědici (kurator) před odevzdáním pozůstalosti (§ 14).

Naproti tomu zřeknutí se dědictví lze odporovati i tenkrát, když opatrovník nepřítomnému dlužníku dědici zřízený (curator absentis) sám dědictví odmítne (roz. ze dne 16. října 1890 č. 11298, Jur. Bl. č. 50, r. 1890).

II. Odpor se připouští proti těmto osobám:

1. proti tomu, kdo vzhledem k dotyčnému právnímu činu naproti dlužníkovu jako smluvník stojí nebo jím byl pojištěn, uspokojen anebo jemu vůbec nějaká výhoda poskytnuta;

2. proti dědicům jeho;

3. proti bezprostřednímu právnímu nástupci nebo odvodci jeho, avšak jen

a) věděl-li tento v době nabytí, že dlužník čin ten předsevzal v úmyslu zkrátiti své věřitele. Odporuje-li se pohledávce ve veřejné knihy zapsané, může odpor čeliti zároveň i proti věřitelům, kteří nabyli práva podzástavního;

b) jde-li o nabytí bezplatné dle § 3 č. 1. odp. z.;

c) náleží-li k osobám v § 3 č. 4. výtčeným, pokud nedokáže, že mu v době jeho nabytí nebyly známy okolnosti, které zakládají právo proti jeho předchůdci;

4. proti dalšímu singulárnímu sukcesoru, ale jen potud, pokud jak proti němu, tak i proti každému jeho předchůdci odpůřčí právo jest odůvodněno;

5. proti dědicům prvního nebo pozdějšího singulárního sukcesora, vůči němuž odpůřčí právo bylo odůvodněno.

Ve všech uvedených případech musí však podmínky odporu tu býti již v době nabytí a nesmí tedy spadati snad teprve v dobu po universální nebo singulární sukcesi.

III. Podmětem odpůřčího nároku jest věřitelstvo zastoupené správcem konkursní podstaty, pokud se nejedná o odpůřčí právo reálného věřitele, jehož se prohlášení konkursu netýká (§§ 16 a 45).

IV. Obsah nároku odpůřčího: Tento směřuje k úplné restituci v konkursní podstatu a to pokud možno in natura, jinak nastává povinnost k náhradě. Při tom se z pravidla pokládá ten, proti němuž tento nárok čelí, za obmyslného držitele (malae fidei possessor). Povinnost restituční přechází sice na dědice, avšak s tím obmezením, že tento až do doručení žaloby odpůřčí pokládá se za držitele poctivého, leč že by již před doručením žaloby znal okolnosti, odůvodňující odpůřčí právo naproti zůstaviteli (§ 18). Čeho příjemce nabytí bezplatně, to má navrátiti jen potud, pokud jest ještě obohacen. Výhoda tato nepřísluší však příjemci:

1. jestliže by nabytí jeho i jako úplatnému bylo lze odporovati (je-li tu ještě jiný důvod odporu na př. důvod §§ 2 a 3 č. 4. a pod.), nebo

2. jestliže předmět přijatý nebo jeho hodnotu obmyslně z držby pustil (§ 19) t. j. ačkoliv o odporu ví nebo jej očekává, přece předmět ten zcizí, spotřebuje nebo zničí.

Důsledkem restituční povinnosti jest též předpis § 21, dle něhož příjemce ručí za zmenšení ceny způsobené tím, že věc obtížena byla právy osob třetích, jichž pořadem práva již odstraniti nelze. Komu případný zbytek vyskytnuvší se po provedení nároku odpůřčího připadne, sluší rozhodnouti dle všeobecných zásad občanského práva (relativní účinek odporu).

V. Ten, proti němuž odpůřčí právo čelí, má nárok, aby mu z konkursní podstaty navraceno bylo to, ce sám konkursantovi plnil, avšak jen potud, pokud to lze ještě z konkursní masy vyloučiti nebo pokud podstata jest obohacena (§ 25, odst. 1.). Pohledávky další, aby vráceno bylo vzájemné plnění, jakož i pohledávky, která následkem odporu opět moci nabyta, domáhati se může od konkursní podstaty jen jako konkursní věřitel (§ 25 odst. 2.).

VI. Odpůřčí nárok lze k platnosti přivesti žalobou neb obranou (§ 16), obojí však musí býti podáno do roka po vyhlášení konkursu (sporno jest, zdali lhůta tato jest promlčecí či propadnou), leč že by správce podstaty provedení odpůřčího nároku jednotlivého věřitele před podáním odpůřčí žaloby převzal, ve kterémžto případě mu přísluší prodloužení lhůty tímto dle § 33 vymožené, avšak jen s těmi podmínkami a v tom objemu, jak by také věřitel býval oprávněn k odporu. Ve příčině odpůřčích rozepří, jež před vyhlášením konkursu již byly zahájeny, jest správci podstaty volno, ve sporu na místě věřitele dále pokračovati nebo v něm ustati.

O tom, kterak se rozhodl, má věřitele i žalovaného soudně nebo notářem zpravit; neučiní-li tak ani ve lhůtě k návrhu některého z nich konkursním soudem jemu ustanovené, pokládá se za to, že v řízení dále pokračovati nechce. Vstoupí-li však v rozepří, přísluší jemu jakož i žalovanému ode dne, kdy jeho prohlášení bylo doručeno, znova plné zákonné lhůty procesné. I když správce podstaty v odpůrcí rozepří nenastoupí, může pak samostatně nárok odpůrcí provést (§ 40). Na základě rozsudku o věřitelově žalobě odpůrcí vynesného, může po zahájení konkursu vésti exekuci ve jmění dlužníkově jedině správce podstaty, leč že by věřitel na základě vydaného rozsudku pro svůj nárok již byl uspokojen nebo pojištěn, což však opět podléhá odporu podle § 6. odp. zák. (§ 42).

B. Odporování právním jednáním mimo konkurs.

I. Kruh právních jednání, jimž mimo konkurs lze odporovati, jest užší, neboť se omezuje toliko na právní činy pod č. 1. v posledních 10 letech a pod č. 2. v posledním roce před podáním žaloby odpůrcí předsevzaté (§ 30). Uznání pravého a splatného dluhu notářským aktem doložku vykonatelnosti obsahujícím lze v odpor bráti dle § 30 č. 4. odp. zák., jestliže následkem této doložky věřitelům újma na majetku byla způsobena (roz. ze dne 1. února 1887 č. 357, Jur. Bl., XVI., č. 33).

II. Odpor vznésti lze proti týmž osobám jako v případě konkursu (§ 31).

III. Právo odpůrcí přísluší každému věřiteli, jehož pohledávka jest vykonatelná, pokud exekuce k uspokojení jeho nevedla nebo patrně by nevedla (§ 32).

IV. Předmět odpůrcího nároku jest v § 37 naznačen toliko ustanovením, že předpisy o odpůrcím řízení v konkursu platí obdobně i mimo konkurs. Kdežto vsak v konkursu má místo úplná restituce, jde tu toliko o restituci do výše pohledávky věřitele odporujícího. Ten, proti němuž odpůrcí nárok čelí, může se ho zbaviti, zapraví-li pohledávku věřitele odporujícího (§ 38). Odpůrcí nárok však zaniká i tehda, když následkem dražby během sporu provedené zjištění v odpor vzaté objevilo se býti nedostatečným (roz. ze dne 10. listopadu 1891 č. 12984 »Jur. Bl.« č. 9 z r. 1892). Konkuruje-li více odpůrcích žalobců v téže nebo ve více rozepřích, nemohou závazky, jež stihnou žalovaného, přesahovati míru v §§ 17 až 21 vytčenou (§ 39). Jestliže tedy ten, proti němuž odpůrcí nárok čelí, jednou závazku svému zadost učinil vůči kterékoli z osob k odporu oprávněných, osvobozuje se úplně i oproti ostatním; mezi těmito rozhoduje tudíž předstížení (praevence).

V. Vzájemný nárok toho, proti němuž odpůrcí nárok čelí na vrácení vzájemného plnění neb na pohledávku odporem opět vzniklou, nesměruje tu proti žalobci, nýbrž jedině proti dlužníku (§ 36). Nárok tento má tudíž povahu práva regresního, což má ten význam v konkursu později vzešlém, že oprávněný může jej přihlásiti toliko jako konkursní věřitel a nikoli jako věřitel podstaty a dojde tedy jen poměrného uspokojení zároveň s ostatními konkursními věřiteli.

VI. Právo odpůrcí lze provést žalobou neb obranou; v prvním případě však musí pohledávka býti vykonatelná (§ 32), leč že by žalobce byl reálním věřitelem (§ 34 odst. 2) nebo odpor ve formě obrany se prováděl (§ 34 odst. 1). Odpor musí býti vznesen ve lhůtě jednorozhodné po případě ve lhůtě dle § 33 prodloužené. Petit žalobní musí zníti, »aby

v odpor vzaté právní jednání oproti věřiteli prohlášeno bylo bezúčinným« (§ 35), a zároveň musí býti vytknuto, co žalovaný za účelem uspokojení věřitele plniti nebo snášeti má (restituce nebo povolení exekuce). Spor odpůrčí žalobou věřitelovou zahájený přetrhuje se vyhlášením konkursu na jmění dlužníkovu (§ 40), pokud se nejedná jedině o odpůrčí nárok reálného věřitele (§ 45); proces mohou dřívější sporné strany obnoviti toliko za tím účelem, aby se rozhodlo o útratách sporu. Ani po skončeném řízení konkursním nemůže proces tento ve věci hlavní býti obnoven a rovněž nelze po skončení řízení konkursního vůbec k platnosti přivesti odpůrčí nárok, jenž vznikl prve, než na jmění dlužníkovu konkurs byl uvalen (§ 44), a to ani exekucí na základě rozsudku před zahájením konkursu vneseného. Zahájení konkursu má tudíž ve příčině odpůrčího práva jednotlivých věřitelů účinek konsumující. Přibylo-li při o věřitelově odpůrčí žalobě zavedenou jmění do konkursní podstaty, nahrazeny buďte z tohoto jmění odporujícímu věřiteli náklady jím vynaložené (§ 43).

C) Ustanovení společné.

V příčině prozatímních zjišťovacích prostředků sluší nyní srovnati §§ 378 a n. nového exekučního řádu ze dne 27. května 1896 č. 79 ř. z., jenž 1. lednem 1898 vstoupí v život (viz čl. Opatření prozatímní a exekuce zjišťovací). Dle § 46 odp. zák. může též v odpůrčí rozepři průkaz nebezpečnosti býti nahrazen poskytnutím jistoty za případné nároky toho, proti němuž se zjišťovacích prostředků užije. Jako další prostředek zjišťovací uvádí § 46 odst. 2 odp. zák. knihovní poznámku odpůrčí žaloby, za niž žádati sluší u procesního soudu a jež má ten účinek, že výkon rozsudku pak bez ohledu na pozdější změny knihovní provésti lze.

Co se týká formy řízení, dlužno uvést, že na místě řízení stručného (bagatelního) v odpůrčím procesu ve smyslu § 47 odp. zák. nastoupí nyní za platnosti nového soudního řádu řízení pravidelné (čl. II. uvoz. zák. k s. ř. ze dne 1. srpna 1895 č. 112 ř. z.). Ohledně řízení průvodního platí tu již dle odp. zák. (§ 48) zásada volného uvažování prostředků průvodních, jež nyní v novém soudním řádě všeobecně byla přijata.

Konečně v příčině zastavení rozepře odpůrčí dlužno uvést § 50 odp. zák., dle něhož tato z důvodu, že právní čin v odpor vzatý, jeví se býti činem trestuhodným, může býti zastavena jen tenkrát, když trestní vyšetřování již jest zavedeno, a když kromě toho náleží soudce civilního závisí na výroku trestního soudu o vině obžalovaného.

Odpor v řízení trestním.

I. Odpor proti obžalovacímu spisu jest procesuální prostředek obviněného k tomu směřující, aby soud druhé stolice (vrchní zemský soud) rozhodl o příslušnosti soudu ve spisu obžalovacím jmenovaného, před nímž má se konati hlavní líčení, jakož i o přípustnosti obžaloby.

1. Lhůta k podání odporu: Odpor třeba opověděti, nalezá-li se obviněný ve vazbě, ve 24 hodinách od dodání spisu obžalovacího jemu nebo k žádosti jeho jeho obhájci, aneb, byl-li obviněný teprve k návrhu učiněnému ve spise obžalovacím vzat do vazby, od té doby, kdy byl obviněný do vazby dodán a sice u vyšetřujícího soudce, aneb, nemělo-li přípravné vyšetřování místa, u předsedy radní komory. Provésti odpor jest možno buďte protokolárně nebo písemně a to v 8 nejbližších dnech, které, byl-li